

leggrammen van Republikeinse autoriteiten. Op het uitgestrekte Java stond het hoofdkwartier van het Republikeinse leger in radiografisch contact met de commandanten der grootste eenheden, welnu: in november '46 kon de Kwartiermeester-Generaal van de Koninklijke Landmacht, luitenant-generaal J. J. C. P. Wilson, uit Indië terugkeren met de mededeling dat 'dank zij de interceptie van al het vijandelijke radioverkeer... ieder bevel dat de TRI aan zijn commandanten geeft, ons bekend is.'¹ Ook het radioverkeer tussen de Republikeinse autoriteiten op Java en die op Sumatra (wij gaven er al een voorbeeld van) werd voortdurend afgeluisterd. Hetzelfde geschiedde met het radioverkeer tussen de Republikeinse delegatie in Batavia en haar opdrachtgevers in Djokjakarta.² Ook werd gepoogd, en dat had soms succes, de telefoongesprekken van leden van de (na de Eerste Politionele Actie ingestelde) Commissie van Goede Diensten af te luisteren. Het decoderen van telegrammen was, doordat de Republikeinse autoriteiten nogal eens een nieuwe code in gebruik namen, geen simpele zaak – het duurde soms wel een maand voordat men er bij een bepaald stuk in was geslaagd.

Er is van de *Nefis* een grote hoeveelheid rapporten bewaard gebleven. Zij zijn nimmer geanalyseerd en ook wij zijn aan die omvangrijke taak niet toegekomen. Wij durven evenwel de veronderstelling uiten dat in die rapporten herhaaldelijk is gesteld dat de Republiek de prooi dreigde te worden of al was van het internationale communisme³ – van belang was dan dat die rapporten naar Spoor's hoofdkwartier, naar alle hogere commandanten en naar de hoogste civiele gezagdragers gingen.⁴ Het kan

¹ Raad voor militaire aangelegenheden van het koninkrijk: Notulen, 19 nov. 1946, *NIB*, dl. VI, p. 311 e.v. ² Soms lukte het bovendien om aan Republikeinse autoriteiten gerichte, in Londen of New York geschreven brieven te onderschepjen. ³ Boon noteerde begin '47 dat *hadji* Agoes Salim, toen minister van buitenlandse zaken van de Republiek, 'volgens de *Nefis*' 'ex-communist', 'gevaarlijk' en 'onbetrouwbaar' was (Wiebes en Zeeman: *Indonesische dagboeknotities van dr. H. N. Boon*, p. 22 (22 jan. 1947)) – Salim, een orthodoxe Islamiet, was notabene de man geweest die er in het begin van de jaren '20 in belangrijke mate toe had bijgedragen dat de *Sarekat Islam* niet met de communisten in zee was gegaan. In diezelfde tijd, begin '47, legde generaal Spoor die een bezoek aan Den Haag bracht, aan de betrokken ministers een over de Republiek handelend rapport van de *Nefis* voor dat een combinatie was van 'vele incidentele gegevens', zodat, zei de generaal, 'de communistische lijn goed zichtbaar is geworden.' (Raad voor militaire aangelegenheden: Notulen, 11 febr. 1947, *NIB*, dl. VII, p. 409 e.v.). ⁴ Bovendien heeft kolonel dr. J. M. Somer, het vroegere hoofd van het Bureau Inlichtingen te Londen, die in juli '48 directeur van de *Nefis* werd, geheime *Nefis*-rapporten toegezonden aan leden van de parlementaire en buitenparlementaire oppositie in Nederland. In augustus '49 liep hij daarmee tegen de lamp; hij werd toen naar Nederland teruggezonden.